

Posamezna številka 6 vinarjev

DAN

NEODVISEN POLITIČEN DNEVNIK.

Posamezna številka 6 vinarjev

„DAN“ izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 1. uri zjutraj; v ponedeljkih pa ob 8. uri zjutraj. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravnistvu mesečno K 1.20, z dostavljanjem na dom K 1.50; s pošto celoletno K 20.—, polletno K 10.—, četrtletno K 5.—, mesečno K 1.70. — Za inozemstvo celoletno K 30.—. — Naročnina se pošilja upravnistvu.

Telefon številka 118.

Uredništvo in upravnistvo:

Učiteljska Tiskarna, Franciškanska ulica št.

Dopisi se pošiljajo urednistvu. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. Za oglaševanje plača: petletna vrsta 15 v, osmrtnice, poslana zahvale vrsta 30 v. Pri večkratnem oglaševanju p. pust. — Za odgovor je priložiti znamko.

Telefon številka 118.

Vabilo na naročbo.

Slavno p. n. občinstvo vladno vabimo na novo naročbo, stare p. n. naročnike pa, katerim je potekla koncem meseca naročnina, prosimo, da jo o praviem času obnove, da pošiljanje ne preneha in da dobe vse številke.

„DAN“

velja v Ljubljani na dom dostavljen

Vse leto . . . K 18.— Četrt leta . . . K 4.50
Pol leta . . . K 9.— En mesec . . . K 1.50

V upravnistvu prejemam na mesec K 1.20.

S pošiljanjem po pošti v Avstriji velja:

Vse leto . . . K 20.— Četrt leta . . . K 5.—
Pol leta . . . K 10.— En mesec . . . K 1.70

Za Nemčijo vse leto K 24. Za Ameriko in druge dežele vse leto 30 K.

Naroča se lahko z vsakim dnem, a hkratu se mora poslati tudi naročnino, drugače se ne o amo na naročilo. Pri reklamacijah naj se navede vedno dan zadnjega plačila naročnine.

List se ustavlja 10. dan po poteku naročnine brez oziroma vsakemu, kdor je ne vpošlje o praviem času.

Upravnistvo „DNEVA“.

Za meščansko šolo v Ljubljani.

Stara resnica, ki je veljavna tudi za sedanje čase, je: »Šola je temelj bodočnosti vsakega naroda in vsake dežele.« Ta resnica se povdaja pri omikanih ljudeh že od pamtiveka, naglašala se danes in naglašala se bo tudi v prihodnje, zakaj človeštvo je namen, da se izpopolnjuje in napreduje.

Tudi narodom in deželam, ki so se povspele na visoko stopnjo kulture, tudi tem narodom in deželam, je dolžnost, da skrbijo za svoje šolstvo ter doprinesejo živje zanj, zakaj zakon narave v boju za obstanek je tak, da tisti narod, ki ne napreduje, že nazaduje prav zato, ker napreduje, in tisti, kdor ni zato, da bi se vdeležil te tekmovalne delavnosti, ta si je že sam podpisal smrtno obsodbo. Te resnice zavedajo se pa najintenzivneje ravno oni narodi in tiste dežele, ki so napredovale najbolj. S pomočjo omike dozorel jim je pravi zmisel za svoje potrebe in za pogoje svojemu obstanku.

Čuditi se je, da prav prebivalci tistih narodov, dežel in mest, kojih obstanku ne preti nevarnost, toliko žrtvujejo za svojo izobrazbo, za svoje šolstvo, in vendar ni to nič čudnega; vsi to je le prenaravno vedenje človeka navadno ne ve, česa mu — omikan človek pa ne pozabi na ničesar, kar mu treba in sicer ne samo zato, da se ohrani na dosedanj stopinji, ampak, da povsena vedno višje.

Šola je temelj bodočnosti vsakega naroda, vsake dežele, vsakega posameznika. Dolžnost ljudskih zastopnikov v deželnih in občinskih zastopih pa je, da položijo dober temelj za razvoj šolstva. Tudi nas, vseh, ki sedimo v tej zbornici, dolžnost je, da skrbimo za ljubljansko šolstvo tako, da se bo brez zadržka lahko razvijalo ljubljanskemu prebivalstvu v korist ter se v ta namen ne strašimo, doprinesati potrebnih in neizgibnih žrtv. Denar, izdan za šolstvo, ni zavrnjen, ampak se obrestuje bolje, kakor kakršnakoli naprava.

Že l. 1898. je rekel dež. nadzornik Fr. Levec:

»Po mojih mislih se vprašanje o ustanovitvi deške meščanske šole v Ljubljani ne da

več spraviti z dnevnega reda, ker smo Kranjci v tem oziru zaostali celo za Dalmacijo in Bukovino in je Ljubljana zdaj edino deželno stolno mesto v Avstriji brez javne meščanske šole. Ozirni na naše obrtne šole in učiteljska, na prenapolnjene srednje šole in na splošni napredek ljudskega šolstva ljubljanskega nas silijo uvaževati tudi vprašanje zaradi mestnih javnih meščanskih šol. Ako pa se zida že posebno poslopje za III. mestno deško ljudsko šolo, kaže to poslopje zidati tako razsežno, da se v njem prej ali slej nastani tudi deška meščanska šola.

Deželni zakon zahteva po najmanj eno meščansko šolo v vsakem okraju. Na Kranjskem bi morali imeti v smislu tega zakona najmanj 11 meščanskih šol, v istini imamo pa samo dve: v Krškem (nemško) in v Postojni (slovensko).

Poglejmo, kako znajo v drugih kronovinah ceniti meščanske šole in kako so nastale in se razvijale meščanske šole v Avstriji.

Leta 1851. je država izpopolnila nekdanje normalke v samostojne trirazredne nižje realke. Nekaj let pozneje so se realke razširile v višje realke, začetkoma v šest- pozneje pa v sedemrazredne. S tem so pa izgubili nižji razredi svoj praktični pomen ter so postali le pripravnice za višje razrede.

Iz prvotnih nižjih realk so pa nastale leta 1869. meščanske šole.

Danes imamo v Avstriji 890 meščanskih šol. Največ jih ima Češka in sicer 392. Nižja Avstrija jih ima 185; Moravska 144; Galicija 68; Šlezija 30; Štajerska 27; Gornja Avstrija 17; Primorska 8; Dalmacija 7; Koroška 7; Tirolska 3; Predarlška 2 in Kranjska 2 meščanske šole.

Ljubljana je pa še danes edino glavno mesto v Avstriji brez deške meščanske šole. Če primerjamo število prebivalcev s številom učiteljev meščanskih šol, pride na enega učitelja meščanskih šol na Češkem 2172 prebivalcev; v Pragi 905; v Libercu 1071; na Moravi 2989; v Šleziji 5000; na Solnograškem 5263; v Dol. Avstriji 6000; na Dunaju 1262; v Gornji Avstriji 7477; na Koroškem 8333; na Štajerskem 13.462; v Galiciji 15.000; v Dalmaciji 15.383; na Predarlškem 15.556; v Gorici 26.667 in na Kranjskem pa 45.455!

Te številke kažejo, da je nam potreba meščanskih šol. V interesu naših meščanskih slojev je, da se jim da šolstvo, ki bo vzgajalo mladino za praktično življenje. »V mestih je treba meščanskih šol.« Ljubljana dokazi, da pozna potrebe svojih slojev in da jim hoče v vsakem oziru preskrbeti ono izobrazbo, ki omogočuje bodoče blagostanje mesta in meščanstva.

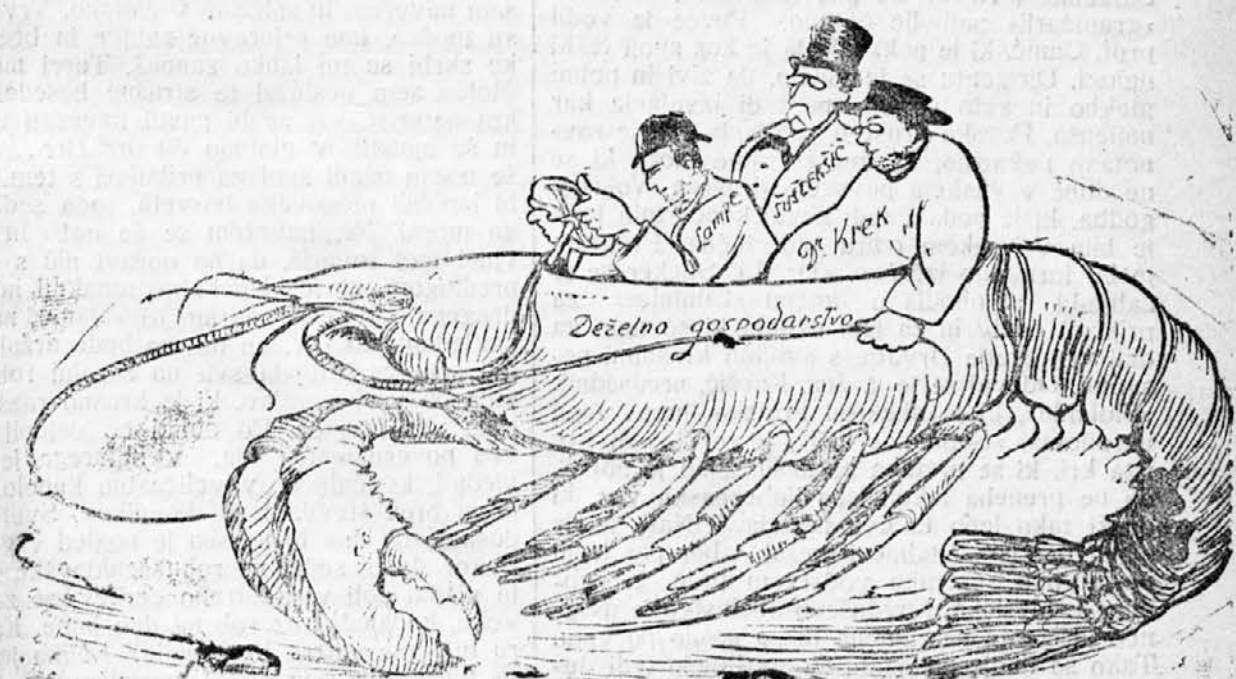
Danes ob 4. uri popoldne na tivolskem travniku nogometna tekma revanche Celovec-Ljubljana.

POLITIŠKA KRONIKA.

Krizo nemških nacionalcev radi obiska naučnega ministra v Pragi še vedno umetno vzdržujejo nemški radikali, ki so pod predsedstvom posl. Wolfa imeli posvetovanje, na

lahko tucat oficirjev, messieurs, ki so jih tačas zajeli; srečen je bil še tisti, ki mu je samo krogla izšla iz roke, prevrtača glavo ali srce. Mnogi so umrli tako strašne smrti, da ni smela priti do sorodnikov resnična vest o njej, in taki slučajni so se dogajali tako pogostoma in vplivali na moštvo tako, da si že nihče več ni upal zapustiti taborišča. S posebnim strahom so navdajala naše ljudi grozodejstva guerillskega vodje Manuela s priimkom »Smehljajoči«. Bil je debel, masten možakar dobrodušne zunanosti, ki je prežal z drzno četo v gorovju na naši levici. Krutosti in živinstva tega človeka bi sama zase napolnila knjigo; njegova oblast nad pristaji je bila neverjetna, kajti znal jih je organizirati tako, da nam je bilo skoraj nemogoče priti skozi njegovo ozemlje. Dosegel je to s strogo disciplino in s pretnjami groznih kazni. Tako je nastala njegova četa strah sovražnikov in dosegla razen tega par nepričakovanih uspehov, kar vam povem takoj. Saj je dal bičati lastnega poročnika — toda o tem pozneje.

Umikanje je bilo torej polno težav, ali brez dvoma edini izhod iz te stiske. In tako je dal Masséna preseliti prtljago iz svojega glavnega stana Torres-Novas v Coimbra, prvo utrjeno točko na njegovi zvezni črti. Seveda se to ni moglo zgoditi neopaženo, in guerille so prirojili takoj bliže k našim bokom. Ena naša divizija, Clauselova, z brigado kavalrije pod Montbrunom, je stala daleč na jugu za Tajom; za vsako ceno jo je trebalo obvestiti o nameravanem umikanju, da ne ostane brez vsake pomoči v sovražni deželi. Radoveden sem bil kako napravi Masséna to reč, kajti navadni kurirji niso mogli skoz, in tudi manjši oddelki bi bil sovražnik gotovo uničil. Nekako pa jim je bilo treba poslati vest, drugače je bila Francija ob 40.000 mož. Res sem že mislil nazadnje,

Zatorej vozimo le avtomobil, toda mirno, mirno, mirno.

Dolarska princesa.

n'ukaj vidite klerikalne poslance, ki deželne vozijo finance: Prvi rekel je Lampe: liberalcem nič, klerikalcem vse. Pritrdil mu je Sušteršič: Našim vse — a drugim nič, tretji se je oglašil Krek klofut jim dajte vsepovprek. Tako modro vsi so govorili, in so pošteno zavozili. Deželni ta avtomobil naenkrat bil je brez vseh sil istavil se je in glej spaka zpremenil se je v raka. Mi gremo naprej, že vemo kod! —

katerem so sklenili, da v protest radi »naklonjenosti« vlade napram Slovanom glasujejo proti proračunskemu provizoriju, da tako izrazijo vladi svoje skrajno nezaupanje in ogorčenje. Govorili so pa tudi o nadaljni taktiki, ki naj jo zavzame klub ter nemški radikali na ta način, če ne vidijo rešene zadeve, sklenilo se je izvoliti pododsek, ki naj določi in formulira politiko in taktiko kluba, ter poroča vsemu klubu pred ponedeljkovo sejo o končnih svojih sklepih, da ve potem klub uravnati svojo politiko napram vladi, ki se je tako spozabila, da pusti svoje člane obiskati tako nevarno prireditve kakor je vsesokolski zlet.

Rusini so se zglasili pri obolenem ministrskem predsedniku grofu Stürgkhu in energično zahtevali takojšnjo ugoditev svojih zahtev, ter urgirali izdajo cesarske odredbe glede rusinske univerze. Grof Stürgkh je odgovoril, da upošteva v poplni meri rusinske zahteve, kakor jih je priznala tudi vlada in krona. A trenutno se ne da veliko storiti, ker je sedaj ravno naučni minister v Pragi, ko se pa porvne, pride vsa stvar nemudoma v tok. Rusinska deputacija je nato poročala ministrski odgovor klubu, kateri ni bil z njim posebno zadovoljen, ker so se v njem vidile zavlačevanja od strani vlade. Stavil se je tudi predlog, po katerem naj Rusini nadaljujejo v vodnogospodarskem odseku najodločnejši boj proti vodnocestni predlogi, a ta predlog, ki bi

in šli na rakovo so pot. Sedaj pa tukaj vam sede, kam in kako — nihče ne ve! Bencina ni, in motor stoji in od nikjer pomoči ni. Res slabi časi so za Kranjce, ker take imajo finance. — Pa rekli so: tudi drugod je vse rakovo šlo pot — potem pa se je pokazalo da se je slabo gospodovalo. Kam bo rak sedaj nameril svoj korak? Naprej? Nazaj? To velik je vprašaj! Ali mislimo, da vsaki, ki zdaj plačuje davke, plačnik bo tudi za popravke — in ta bo vedel že, kako in kaj.

bil obvezen za ves klub, je bil odklonjen, pa pa se je povdajalo, da vsak posameznik za vzam vtem vprašanju svoje stališče.

DOPISI.

Iz Postojne. Kakor se je pripetilo v Ljubljani Sokolu I. in II. — da se jima je vsle sklepa deželnega šolskega sveta prepovedal raba šolskih telovadnic v telovadne svrhe — tako se je zgodilo tudi Sokolu v Postojni, ki je zbiral svoje telovadce v krasni telovadnici meščanske šole. Nasprotniki Sokolstva, vse gamogojni klerikalci, dosegli so, da se je tuc Postojnski Sokol vrget na cesto. Že skoro leto bo minilo — odkar počiva v našem lepo razvijajočem mestu vse sokolsko delo. Tak pa ne sme iti dalje! Društvo »Sokolski dom« prizadeva si neumorno, da se mu čimprej posreči postaviti zavetišče Sokolu. S posameznimi denarnimi zbirkami se seveda ta srčna želja vsakogar, ki se zaveda važnosti sokolske ideje — ne bo tako kmalu uresničila. Zato se je letos sklenilo dne 14. julija 1912 prirediti na lastnem prostoru nasproti hotela »Jama« veliko veselico na prostem, katere čisti dohodek je namenjen skladu za »Sokolski dom« v Postojni. Priprave za to veselico so že v teku, aranžma je v rokah spretnih narodnih dan postojnskih, tako, da nam je uspeh zagotovljen, če se našemu vabilu odzovejo tudi drugi

čez sem bedel v predsobi. Masséna je šel mimo mene, in videl sem skozi okno, da gleda proti vzhodu, prav kakor sinoči. Cele pol ure je stal tam zunaj, črna senca v temi. Nato se je zopet obrnil, zaloputnil vrata in odšel zvenekotaje in rožljaje po stopnicah. Bil je že itak hud godrnjač, a kadar mu je šlo kaj navskriž, je zna zdvijati kakor cesar sam. Tisto noč sem go slišal prekinjati nad seboj in teptati z nogo o tla, toda poklical me ni, sam pa tudi nisem šel k njemu, ker sem ga poznal predobro.

Drugo jutro pridem jaz na vrsto, kajti bil sem edini adjutant, ki mu je bil še ostal. Njegov ljubljeneč sem bil: mož je imel vselej rad vselega vojaka. In zdi se mi, ko je postal tisto jutro pome, so mu stale solze v črnih očeh.

»Gérard!« izpovedoval. »Stopite semkaj!« Prime me za rokav kakor prijatelja in me odvede k odprtemu oknu, ki je gledalo proti vzhodu. Pod nama je ležal tabor infanterije, za njim kavalerijski z dolgimi vrstami privezanih konj, nato vrste prednjih straž, pred njimi pa ravno, z vinogradi posejano ozemlje. Onostran ravnine se je vlekle gričevje, izmed katerega je molel posebno neki vrh. Znožje teh gričev je ovijal širok pas goščave. Bela cesta je edina vodila v te hribe.

»To je Sierra de Merodal,« pravi Masséna, kazoč na hribovje. »Ali vidite kaj na vrhu?«

Odgovorim mu, da ne vidim ničesar.

»Pa zdaj?« vpraša, nudeč mi svojo daljnogled.

Z daljnogledom sem razločil na vrhu najvišjega hriba kupček lesa ali kamenja.

»Kar vidite tam gori,« mi odgovori Masséna, »je kup lesa, namenjen, da služi za paljen v znamenje. Napravili smo ga, ko je bila dežela še naša, in zdaj, ko je ne moremo več braniti, leži v našo srečo še vedno tam gori.

LISTEK.

CONAN DOYLE:

Zgodbe napoleonskega huzarja

(Dalje.)

Upal sem, da napade na njegovi podlagi sovražnika, toda razni maršali so si bili v lasih ter bevskali in režali drug na drugega kakor lačni psi. Ney je sovražil Masséna, Masséna ni maral Junota, in Soult jih je črtil vse skupaj. Zato se niso lotili ničesar. Pri tem pa je bilo furaze zmerom manj, in naša krasna kavalerija je propadala vsled pomanjkanja krme. Preden je bila zima pri kraju, smo popasli vso okolico tako, da ni bilo ničesar več jesti, najsi smo pošiljali furazno moštvo še tako daleč. In tako so uvideli, da je brejši med nami, da je prišel čas umikanja. Jaz sem moral pritrditi tej neizogibni.

Toda umikanje bilo tako lahko. Ne le, da so bile naše čete oslabiljene in izčrpane od pomanjkanja hrane; tudi sovražnik je bil obodren po našem dolgem brezdelnem čakanju. Wellingtona se nisimo li bogve kako. Spoznali smo ga bili sicer kot hrabrega in opreznega vojskovodjo, toda manjkalo mu je podjetnosti. Vrhutega nas v tej pusti deželi ni mogel zasledovati dovolj naglo in odločno. Toda ob krilih in v zjadu naše armade so se bile nabrale velike nase portugalske črne vojske, oboroženi kmetje in guerillske čete. Ti ljudje so se držali čez jmo v spoštljivi razdalji, zdaj pa, ko so naši konji komaj še tekli, so rojili okrog prednjih traja kakor mrhojednice, in življenje tistega, kdor jim je padel v roke, ni bilo vredno počenega groša. Izmed lastnih znancev bi vam naštel

kraji, predvsem Ljubljana in Trst. Po pomnjenju, da je jamska uprava dovolila za 14. julija 1912 znižano vstopnino v jama za vse udeležence sokolske veselice na 1 krono. Jama bo kot o binkoštnih slavnostno razsvetljena. Naj tedaj nihče ne zamudi z obiskom naše veselice po svojih močeh prispevati k zgradbi potrebne »Narodnega doma« v Postojni.

Iz Brežic. Preteklo nedeljo se je vršil v Brežicah pevsko-glasbeni koncert s prijaznim sodelovanjem hrvatskega obrtno-delavskega pevskega društva »Sloboda« iz Zagreba in s sodelovanjem vojaške godbe. Čitalnica v Brežicah je priredila to lepo vzajemno hrvatsko-slovensko slavlje, ki nas je zopet tesneje združilo v bratski ljubezni, ki živi med obema narodoma. Koncert se je začel z Vilharjevo: Slovenec i Hrvat. Je pač to pesem, ki jo mi »graničarji« najboljše čutimo. Pevce je vodil prof. Canič, ki je pokazal, da je kos svoji težki nalogi. Dirigentu se je videlo, da živi in pojmi glabo in zato so bila pa tudi izvajanja kar najlepša. Pevsko društvo »Sloboda« pa je ravnotako pokazalo, da ima izvrstne moči, ki se ne dobe v vsakem pevskem društvu. Vojška godba, ki je podala tudi nekaj koncertnih točk je bila v vsakem oziru tudi točna. Program je bil formalno izčrpan. Dr. Lj. Sticker se je zahvalil »Slobodi« o imenu »Čitalnice« za prijazen odziv in za lepi užitek, ki so nam ga dali vrli bratje Hrvatje s svojimi krasnimi pesmimi. Odzval se je g. Jos. Knežič, predsednik »Slobode«, ki je naglašal bratsko ljubav med narodoma. »Sotla nas loči«, je rekel, »ali kri, ista kri, ki se pretaka po naših žilah je porok, da ne preneha nikoli lepa ljubezenska vez, ki družijo tako lepo ta dva naroda.« Nato pa je zapel brežiški čitalnični mešani zbor par lepih pesmi pod spretnim vodstvom preč. g. župnika J. Mešička. Navdušeno občinstvo je dvignilo dirigenta na ramena in ga nosilo po vrtu. Tako so ljudje pokazali, da spoštujejo tudi duhovnika, ki mu je mar narod in njega izobrazba. Iskrena hvala blagi duši, ki daje Bogu, kar je božjega in narodu, kar je narodovega. Veliki vrt Narodnega doma je bil nabit poln in pričela se je nepriljubljena zabava. Omizja so konkurirala v pesmih in veselih popevkih, da je celo blela luna pokakala izza oblakov na pisano, veselo množico. Pa kakor vedno, tako so tudi tukaj prehitro potekali veseli trenutki in prišlo je slovo. Hrvatje so se poslovili od nas in odšli zopet v svojo lepo domovino. Vsem pa, ki so se udeležili tega lepega slavlja, ostane ta dan zopet v vselem spominu kot nova priča o hrvatsko-slovenski vzajemnosti.

Belokranjski kotichek.

Da nadaljujem. Polagoma sva prispela prestopajoča velkanske kose skal, ki so se bogvekdaj otrgale in zdrčale po boku navzdol, skoro do konca žrela. Grozotna tihoča obšla naju je s svojimi hladnimi tipalkami in zdelo se mi je, kot da mi lega pri vsakem nadaljnjem koraku tesnoba na srce. »Sedaj sva na koncu žrela«, mi pravi prijatelj. »In čas je, da se vrneva nazaj, da vidiš, kako globoko sva.« Obrnem se. Daleč, daleč v višini pred seboj belila se je med svetlobo, ki jo je znozel večasih jasn solnični žarek, prodrl jo, a se odvil od žrelave stene in se izgubil kot brez moči v veličastnem žrelu. Tam, kjer sva stala, vlada skoraj že popolna tema in morala sva prižgati luč. Predno sva se odpravila v glavni vhod, pregledali nama je bilo v razne svrhe še mnoge stranske luknje, ki služijo sedaj prijaznim lisicam za varno zavetje.

Ena izmed teh luknji na desni strani glavnega vhoda je posebno zanimiva. Lezla sva po njej dalje z največjimi težkočami, kajti otrgane skale so jo izpolnile skoro do kraja in v resnici ogromna skala nama je kmalu zaprla pot, da nisva mogla več prodirati dalje in vrnila sva se. Med potjo sva domnevala, da mora ta luknja, ako bi bila prosta, voditi naravnost doli v glavno jamo »Zjud« in po njej dalje do Kolpe, morda bi se našlo celo kako podzemsko jezero v šuplini Sebetilja. Druga luknja na levi strani se za vodom hipoma razširi v prav majhno dvoranco, okrašeno z nebroj malimi, biserno se lesketajočimi kap-

ljo. Grmado je treba nocoj zažgati. Gérard; to nam velevala Francija, veleval nam cesar in zahtevala armada. Dva izmed vaših tovarišev sta že odšla s to nalogo, ali nobeden ni prišel do vrha. Danes ste vi na vrsti; upam, da vam bo sreča milejša.

Vojaku ne pristojta vprašati po vzrokih, in zato sem hotel že oditi, ko mi položil maršal roko na ramo in me prijazno zadržal.

»Hočem vam povedati vse,« je dejal, »da boste vedeli, v kako visok namen tvegate življenje. Petdeset milj južno od nas, na drugi strani Taja, stoji general Clausel s svojimi četami. Njegov tabor leži blizu gore Sierra d'Ossa. Na vrhu te gore je enaka grmada, in poleg nje stoji straža. Dogovor je, da če zagleda ta straža opolnoči naš ogenj, signalizira s svojim v odgovor, nakar se umakne Clausel takoj h glavni armadi. Če ne odrine kmalu, mora zaostati. Že dva dni se trudim, da bi mu dal dogovorjeno znamenje. Danes ga mora dobiti, drugače bo njegova armada zapuščena in uničena.«

Oh, mes amis, kako mi je poskočilo srce, ko sem slišal, kako visoko nalogo mi je odmerila Fortuna! Če jo rešim živ, je bil venec mojih lahorik bogatejši za nov, krasen list. Če pa najdem smrt, je tudi vredna mojega življenja. Rekel nisem besede, toda zdi se mi, da so se vse te zlahtne misli zrcalile na mojem obrazu, kajti Masséna me je prijel za roko in jo stisnil.

»Tam je grič in tam je grmada,« je dejal. »Med njima in vami je samo gorišča s svojimi lučmi. Večjega oddelka ne morem odposlati v ta namen, majhnega pa bi sovražniki opazili in uničili. Pošljem vas torej samega. Izvršite stvar, kakor se vam vidi najboljšje, a dajte da vidim nocoj kres na gori.«

(Dalej.)

niki. Vendar pa se vidi, da je bila že zlobna roka tu, zakaj mnogo kapnikov je odbitih. Ko sva se tudi tu do kraja razgledala, šla sva k glavni jami. Lahki vohod iz žrela v jama zabranjuje nekak prag visok približno 2 m, pristavila sva malo lestvico in se povzpela na prag. Ta prag je širok nekako 6 m in v lepem loku nad njim se vpenja veličasten obok, od katerega visijo lepi kapniki. Vse izgleda nekako tako kot srčkana dvorjana pod zemljo. Skoro da se nisem mogel ločiti. Toda moj neusmiljen tovariš me je tiral brez pardona naprej. Naposled me vstavijo njegove besede: »Tako sedaj sva tu; dalje ne moreva iti, temveč je treba, da te navežem na vrh in te spustim v globino. Jama je približno globoka kakih 30 m. Svetilko vzameš s seboj in ko boš imel trdna tla pod nogami, onda se i ja sam navežem in splezam v globino. Vrv je dosti močna, ima pripravne zanke in brez vsake skrbi se mi lahko zaupaš. Torej na delo! Molče sem poslušal te strašne besede. Jaz, kot neturist, naj se bi pustil navezati na vrv in se spustiti v globino 30 m? Brr... Nikoli še nisem užil svojega prijatelja s tem, da ne bi izpolnil njegovega nasveta, toda sedaj sem ga moral. Ne, navežem se že ne! In ko je videl moj tovariš, da ne opravi nič s svojim predlogom, ga je blagohotno umaknil in stavil drugega. Če že ne maram iti v jama, naj vsaj pogledam kaka je, on da me bode držal. Ubogal sem ga. Stopila sva na skrajni rob, spustila po vrvi svetilko, ki je krasno razsvetljevala ves prostor. Po obliki bo najbolj podobno površninama lju, v katerega je treba gledati, končuje se v veličastno kupolo, ki jo krasijo brez števila lepih kapnikov. Svetilka je dospela do dna in krasen je pogled v globino. Kakor da bi sedel na robu šenklaške kupole in gledal doli v prostrano cerkev, se zdi človeku, ko gleda raz rob na dno jame. Kaj more biti vse notri? Kam pelje? Kolika je? Vsa ta vprašanja sem stavil tovarišu; vendar nisem dobil odgovora zakaj ni on ni bil še na dnu. Rekel je, da se je ravno danes namenil iti v Zjud, vendar da sam ne more, meni pa da mi presodiš zajčje srce. Malo grdo sem sicer pogledal, a požrl debelo, kajti čutil sem se krivega. Velika škoda je, da ta jama še ni raziskana. Tu bi lahko poseglo vmes društvo za raziskavanje jame na Kranjskem in priskočilo domačinom, ki se za stvar bojda prav živo zanimajo, na pomoč, da bi bila končno ta kolosalna jama raziskana. Bogve, kolika je in kaj bi s tem pridobil vrh, če bi bila to kaka posebnost. Po trinitnem raziskavanju sva se vrnila s prijateljem vsa utrujena na vrh. Krasno solnce naju je pozdravilo ob vstopu iz žrela in jaz sem si še posebej oddahnil, že vem zakaj. Pot na vrh naju je peljala mimo šole. Hotel sem stopiti v njo, toda spomnil sem se, da se bom moral srečati z učiteljem, taka srečanja pa mi vedno prinese silno slabo voljo, zakaj njih gmotno stanje je tako, kot nikogar; jaz pa, ki sem sam ubog, bi jim rad pomagal, pa ne morem in zato postanem vedno do skrajnosti nervozen, če mečem na to kranjsko sramoto misliti, a ne jo odpraviti. Tudi mi je rekel tovariš, da učitelja ni doma in kaj hčem potem v šoli, ko ni gospodarja. Šel sem do prijatelja; njegova žena nama je pripravila okusno kosilo: posušeno poljsko meso, kuhano v krompirju. Nekaj izbornega, vam rečem. Navsezadnje sem se prijatelju za njegov trud lepo zahvalil in jo zadovoljen mahnil domov, v svoj skriti kotichek. — Danes pa, ko to pišem, pozivljam vse one, ki se zanimajo za podzemsko čuda, da si enkrat ogledajo Zjud garantiram pa jim, da se izplača! Gospod urednik — poklon!

DNEVNI PREGLED.

Centenim naročnikom. Včeraj smo priložili vsem onim naročnikom, ki jim je potekla ali jim poteka dne dni naročnina, poštne položnice ter jih prosimo, da se teh čimprej poslužijo in nakažejo naročnino.

V klerikalni stranki poka: Najpreje Eržen, potem Mandelj, nadalje pl. Šuklje, baje pride potem Pavšer in morebiti celo dr. Pegan. Pri klerikalcih je vse mogoče. Razdrapanost svoje stranke so nam pokazali v zadnjem času v nagoti. Dosedaj so umetno krpali slovo v stranki, a mera je bila hitro prenapeta. Sedaj prihajajo klerikalni veljaki sami pred javnost in se izpovedujejo. Na deželi pravega zaupanja itak nikdar imeli niso in so si ga umetno te narejali s tem, da so poslanci drug drugemu izrekli zaupanje na shodih. Toda tudi takih umetnih slepil je enkrat konec. Klerikalna stranka že pada in razpor v vodstvu so le prvi znaki tega razpora. Temelj klerikalizma in stranke je trhel in gnul, zato kadar počti, pade vse. Reveži bodo le potem kmetje in ljudstvo, ki bode moralo potem klerikalno lahkomišelnost plačevati.

Ljudski glas pri ljubljanskem škofu. Dasi je bil cerkveni pogreb nekoga Antona Aškerca, vendar klerikalci rajejo zoper vse, ki so se udeležili tega pogreba. Ljubljanski škof je celo suspendiral kapelana Zgaga, ki se je udeležil tega — cerkvenega pogreba. Nekje učitelj je prišel vsled tega v disciplinarno preiskavo in dr. Lampe je ogradil pri dež. šol. svetu zaradi pogreba prof. Juga in dijake. Popolnoma tiho, za vsem tem, pa ruje klerikalna zalega po trnovski fari zoper župnika Vrhovnika. Delajo tajne ovadbe zoper župnika na škofa in se izdajajo kot »ljudski glasovi.« Ta tolovaška banda hoče izvrševati svoje podlo dejanje v imenu trnovskega ljudstva, a nima v to nikake pravice. Mi opozarjamo trnovsko ljudstvo, kaj se godi za njegovim hrbtom in kako hočejo znani hujskači zlorabiti to ime, češ, da »ljudski glas« zahteva tako. To je grda zloraba poštenega imena trnovskih faranov in bode potreba s hujskači obračunati.

Osemnajst — in še ti bodo ubežali. Škandalozne so šolske razmere danes na Kranjskem. Kriva pa je temu večina, ki iluzorje deželo v rokah. Na velikem pomanjkanju trpi naša

dežela glede učiteljstva in lahko trdimo, da je Kranjska v celji Avstriji najslabša dežela glede plačevanja dež. uranikov — učiteljstva. Posledica temu je, da se nihče več ne posveti učiteljskemu stanu in da še ti, ki študirajo na učiteljsku, gredo potem v kako drugo službo. Čez štiri leta bode prišlo iz ljubljanskega učiteljskega k večjemu kakih petnajst izprašanih moških učnih močij. Od teh petnajst jih ostane kvečjemu kakih sedem kot učiteljev na Kranjskem, drugi bodo šli pa k pošti, železnici ali na Stajersko in Primorsko. Tako bode Kranjska kmalu brez učiteljstva. In prav je tako! Kdo bode še služil pod takim škandaloznim razmeram in za tako sramotno plačo. Vsakdo je danes bedak, kdor še gre v učiteljske in k učiteljstvu. Prepričani smo, da se jih letos niti petnajst več ne vpiše v prvi letnik v učiteljske, ker so že starši toliko previdni, da bodo svojemu sinu odsvetovali se iti učiti — za stradanje.

Posledice Lampetove strahovlade nad učiteljstvom postajajo za kranjsko šolstvo dan za dnem občutnejše. Vsak učitelj, če le more, si išče kruha v sosednih kronovinah, kjer se mu reže boljši kruh. Nekateri pa izstopajo iz učiteljstva ter iščejo druge službe. Letos bo maturiralo 27 kandidatov. Izmed teh ne bodo vsi ostali pri učiteljstvu, zopet drugi bodo pa šli na Stajersko ali na Primorsko. V prvem letniku je bilo še pred par leti po 50 gojencev; letos jih je samo 17; od teh jih pride v drugi letnik komaj 10 ali 11. Kam pridemo?!

Napredni učiteljski zastopniki so bili izvoljeni v c. kr. okrajne šolske svete v krškem.

Sarajevski učiteljskišniki pridejo v ponedeljek (jutri) ob 11.45 v Ljubljano. Prenočišča jim je preskrbel mestni magistrat v telovadnici I. mestne šole, na hrani pa bodo pri Novem svetu. Učiteljskišnike vodi profesor **Dvornikovikovič**. Ljubljansko učiteljstvo in prijatelje Hrvatve vabimo tem potom jutri zvečer na prijazen vrt pri Novem svetu.

Slovenska zmaga v Pragi. Na Nar. domu so včeraj povodom slovenske zmage v Pragi razobesili slovensko trobojnico. Pri hotelu »Sloven« je slika zmagovalca Vidmarja okrašena z lavorjevimi vencem. Pod sliko je napis: Slovenski zmagovalci v Pragi, Stane Vidmar.

Nogometna tekma. Včerajšnja nogometna tekma se je končala z izidom 6 : 1 v korist Celovčanom. Danes ob 4. uri popoldne revanche-tekma.

Klerikalni profesor pred sodiščem. V četrti tek se je pred novomeškim okrajnim sodiščem vršila kazenska razprava, drugi akt nam že znane klerikalno - profsorske koritarije: Sever in Stopar. To pot je tožil črkostavec Blaž profesorja Stoparja. Obtožba navaja, da je profesor Stopar v oni noči, oziroma zgodaj zjutraj v torek po binkoštih Blažu očital, da je pijanec, da bode novomeški klerikalni profesorji poskrbeli, da Blaž še pet let ne bo dobil službe, da ga je katoliški profesor ozmerjal »ti prokleta duša hudičeva« in da mu je grozil z okovanim dežnikom. Obtoženega Stoparja zagovarja zopet dr. Malnerič (pisarna dr. Žitek.) Stopar osebno navzoč se zagovarja, da Blažu ni drugega rekel, kakor da Blaž pet let ne bo dobil službe, to pa da je zato rekel, ker je Blaž z namigavanjem grozil, da bo že on preskrbel da pride na dan kdo je avtor znane članka »Pod svobodnim solncem« v Dol. Novicah. — Visokošolec Možina kot priča za slišan izpove, da je Stopar Blažu res očital pijanost. To da je lahke slišal tudi visokošolec Turk, ki je šel zdej za družbo. — V svrhu zaslišanja te priče se razprava prelazi do 4. popoldne. — Za spricho izpovedbe priče visokošolca Možine je bilo jasno, da mora biti Stopar obsojen. Blažev zastopnik dr. Lotrič pa je tudi predlagal, naj se Blaža zasliši tudi kot priča o ostalih žalitvah, ki jih priče niso slišale. K popoldanski razpravi je prišel Stopar z očitno težkim srcem. In zgodilo se je: ta katoliški mož, katerega je sodnik takrat, ko sta on in Sever tolažila Blaža, opozoril, naj se raje poravnava, je takrat poravnavo odklonil; vedel je, da mora biti Blaž obsojen. Zdej pa ko je bil Stopar obtožen in je tudi dobro vedel, da tudi njega zadene obsodba, zdej pa pogledje, je bil isti Stopar že začetkom nadaljevanja razprave pripravljen na poravnavo. Njegov zagovornik dr. Malnerič je predlagal, naj se ta stvar poravnava in sicer poravnava zato, ker je obtoženi Stopar c. kr. državni uradnik. Tožitelj Blaž bi bil zdej vrnil lahko jednako z jednakim; zavrnil bi bil poravnavo kot jo je Stopar proti njemu, Pa da član delavstva in politične stranke, ki ne vganja kramarije s krščansko vero, pokaže, da je v srcu priprostega delavstva več usmiljenja, več obzirnosti do bližnjega, se je Blaž izjavil, da je za poravnavo pripravljen. Njegov zastopnik dr. Lotrič je stavil pogoj, da profesor Stopar plača 10 K za družbo sv. Cirila in Metoda. Stopar je postal radež, to je zanj kot klerikalca huda kazen. Vendar ker mož ni videl drugega izhoda, ni ugovarjal proti temu pogodu. S tem pa tožitelj Blaž ni bil zadovoljen. On je zahteval, da Stopar plača 10 K za soc. demokratično podružnico »Vzajemnost«. To pa je bilo za Stoparja preveč. Izjavil se je, da se ga hoče v to prisiliti. Sodnik ga je poučil, da tu ni govora o kakem siljenju, ker poravnava mora biti prostovoljna. Njegov zastopnik dr. Malnerič ga je skušal rešiti iz zadrege s tem, da Stopar pošlje 10 K na pisarno dr. Slaneca, tam pa naj razpolagajo z zneskom kakor hočejo. Blaž je to odklonil, češ, Stopar mora sam in prostovoljno podariti znesek »Vzajemnosti«, drugače poravnave ne sprejme. Po očitno težki notranji borbi je Stopar konečno privolil v to. Tako bo klerikalni profesor plačal 10 K za soc. demokratično društvo. Plačati pa ima tudi sodne stroške v znesku 25 kron. Nadalje je izjavil, da umakne na 6. julija določeno nadaljno tožbo, ker je Blaž njemu in Severju še pri zadnji obravnavi očital, da sta koritarja, Blaž je izjavil, da na to niti ne reflektuje; če Stopar in Sever hočeta, naj ga le tožita. Stopar pa je izjavil, da bo to-

žbo raje umaknil, samo da ima mir pred sodnijo. Tako je bila klerikalna koritarija dvakrat občutno kaznovana. Tretjič pride šele na vrsto.

Slovenski arhitekt v Clevelandu? Clevelandski delavski list »Clevelandaska Amerika« poroča v št. 46 z dne 14. t. m., da je zgradil »znani slovenski konstruktor Steve Savich« v Clevelandu velikansko in prekrasno rusko pravoslavno cerkev v zapadni strani mesta, ter da velja ta veličastna cerkev, čisto v ruskem slogu zgrajena, 104.900 funtov sterlingov. Isti »slovenski« konstruktor je projektiral tudi novo grško - katoliško cerkev Malorusov, ki se že v kratkem zgradi za 57.000 funtov sterlingov. Končno poreča list, da si zgrade clevelandski Slovenci ogromno, povsem moderno šolo z velikanskimi okni ter v treh frontah s tremi nadstropji. Denar so nabrali izključno iz slovenskih rok. Imenovani časopis prinaša obenem prav izborne slike teh treh velikanskih stavb, ki naravnost imponirajo. Čudno se nam pa zdi, da bi bil arhitekt Slovenec ali kakor piše »Cleveland. Amerika« — »znani slovenski« konstruktor Steve Savich. »Savič« je srbsko-hrvatsko ime. Ali je pa ta Savič morda le kak stavbni podjetnik in graditeljski mecen? Izraz »konstruktor« je v evropskem stavbnem jeziku nerazumljiv. Vsekakor bi bilo zanimivo izvedeti, ali imamo res v Clevelandu imenitnega slovenskega graditelja slovenskih cerkev in šol.

Profesorska imenovanja na srednjih šolah. Naučni minister je odredil sledeča imenovanja in premeščenja na srednjih šolah: Prof. Ivan Grafenauer je definitivno nastavljen na I. dr. gimn. v Ljubljani, profesor Josip Jenko pride iz Sereta na državno gimnazijo v Trstu, prof. Julij Nardin iz Idrije na I. dr. gimn. v Ljubljani, prof. Ivan Siegel iz Pulja na realko v Trstu, prof. dr. Evg. Simzig iz Kopra na goriško gimnazijo, Alojz Fejler iz Dunaja na realko v Ljubljani, Otmar Fistravec iz mariborske realke na tamkajšnjo gimnazijo, prof. Ivan Kavšek iz I. dr. gimnazije na II. dr. gimnazijo v Ljubljani, dr. Jakob Kelemen je imenovan prvim učiteljem na novomeški gimnaziji, prof. Ivan Tejkal prvim učiteljem na idrijski realki.

Surova ljubavna drama. Narednik 24. pešpolka Semetz je odšel pretečeni teden s svojo ljubico iz Dunaja v Altenmarkt. Kljub strašnem deževju sta zaljubljenca neprestano tavalaponoči naokolo. Na potu proti Maria - T. je narednik na svojo ljubico nenadoma več strelav. Deklica se je težkoročno dila na tla. Narednik se je hotel na to njem drevesu obesiti s svojimi naran. Ko je njegova ljubica to zapazila, je pokoncu, mu iztrgala sabljo in presekal ramnice, nakar je narednik padel z drevesa. To ga je tako vjezilo, da je zgrabil za sabljo, začel tolči po deklici, dokler se ni zgrudila nezavestna na tla in se nato zopet obesil. Ko je ona prišla zopet k zavesti, je bil ljubimec že mrtev.

Potres. V beneških dolomitih so občutili precej močne potresne sunke. Posebno hud je bil v dolini Zoldo.

Dve sestri utonili. Sestri Pejič sta pri kopanju utonili v gorskem potoku Gradiška pri Sarajevu.

Strela jo je ubila. V Gradiški pri Sarajevu je udarila strela v hišo brata Belaben in ubila neko gospo.

Redek otroški umor. V vasi Foka v Bosni sta zakonska Hajdarović umorila svoje novorojeno dete takoj po porodu; redke dogodeke pri oženjenih mohamedanih.

Usodepolna igra s samokresom. 14letni gimnazijec Andrej Kulizaki iz Kološvara je našel te dni na cesti nabasan samokres. Iz strahu pred starši ga je dal spraviti svojemu sošolcu Juriju Žagoniju. Včeraj se je Kulizaki hoteli grati s samokresom a Žagoni mu ga ni hotel izročiti. Radi tega sta se oba strela. Tekom pretepa se je samokres sprožil. Kroglja je zadela Žagonijav sence in ga nevarno ranila. Ko je mati videla ranjenega sina, je postala nenadoma blazna. Le z največjim trudom so jo ukrotili in odpeljali v blaznico.

Oves ju je zasul. Na posestvu Jalovo na Ruskem so spravljali oves iz enega skednja v drugega. Posestnik Kallmeyer je odšel s svojim hlapcem v pritičje. Kar se oves iz podstrešja vsuje in zasuje oba. Na lice mesta dosli kmetje so našli oba že mrtva.

Velika železniška nesreča. V Weimaru je brzovalac zavozil v četo železniških delavcev, ki so delali na progi. 22 jih je obležalo na mestu mrtvih, več jih je bilo težko, oziroma lahko ranjenih.

Podmorski predor v Benetkah. Neke francoska družba namerava napraviti iz Benetk v Lido podmorski tunel. Delo je izročila neki angleški tvrdki v Birminghamu.

Devet oseb ubila strela. Po vsej zgornji Italiji divja strašno neurje. Dosedaj je strela ubila že devet ljudi, med temi štiri v Raveni.

Samostanske orgije. Policija v mestu Reunnes na Francoskem je prišla na sled, da so se v tamkajšnjem uršulinskem samostanu odigravale vsako noč strašne orgije. Več oseb je že aretiranih.

Literarno darilo za francosko dramatik. ki se izvrši vsako tretje leto, je prejel pesnik Maeterlinck za svojega »Modrega ptica«. Maeterlinck je sedaj že trikrat zapored prejel to darilo.

Roparji so udrli v vas Smelnik pri Varšavi, umorili neko kmetico, njene otroke in sorodnike, oropali njeno hišo in nato pobegnili.

Sodnika je napadel. V Varšavi je razbojnik Kociol med obravnavo nenadoma stekel svoj škornji, ga vrnil sodniku v obraz in ga nevarno ranil.

Kinematograf »Ideal«. Še danes na tri se predvaja učinkoviti spored. Sliki »Grote skitsin in artistin« nadaljevanje 4. hudičev, kakor tudi sijajna veselica, ki jo bo predstavljal

dosegli popolen uspeh. Vredno je, da si ta spored vsakdo ogleda. V tork nastopi g. Modic pevec in igralec iz Feiburga v komičnih vlogah. Gospod Modic je rodom Ljubljčan.

DRUŠTVA.

Aškerčev večer. Nar. soc. Izob. društvo Bratstvo priredi v soboto dne 13. julija, Aškerčev večer v spomin umrlemu pesniku. Na vsopredru so pevske točke, deklaracije in živa slika. K večeru se povabijo vsa narodna društva iz Ljubljane in okolice. Obširnejše o večeru prihodnjič.

Velika sokolska slavnost na Opčinah pri Trstu. Minulo nedeljo se je vršila na prijaznih Opčinah pri Trstu velika sokolska slavnost v pravem pomenu te besede. Trst je res na dostojen in slovesen način praznoval jubilej svojega ljubljčana: tridesetletnika »Tržaškega Sokola. Na Opčine — ki so bile ta dan vse odete v narodnih trobojnicah — je prihitelo iz Trsta, Krasa in ostale Goriške toliko ljudstva, da je bilo vrvenje tako, kakoršnjega se ne vidi tako kmalu. Na čelu sprejema, ki se je pomikal ob pol štirih popoldne od Obeliske skozi Opčine na slavnostni prostor, je jela sokolska kavalkada, za njo je korakalo predsedstvo Slov. Sok. Zveze z bratom dr. Oražmom na čelu ter odposlanstva Goriške (zelo številno), Gorenjske in Celjske sokolske župe. Tem je sledila godba Narod. del. organizacije, za katero so korakali Sokoli »Tržaške sokolske župe« s predsedstvom na čelu. — Ob vsej precej dolgi poti je stala ob strani ogromna množica ljudstva, ki je sledila Sokolom. Na slavnostnem prostoru je najpoprej pozdravil Sokoli in došlo množice deželni poslanec in nadučitelj na Opčinah g. Stefan Ferluga. Za njim so govorili: župni starosta brat dr. Wilfan, starosta tržaškega Sokola brat dr. Rybář in starosta Slov. Sok. Zveze brat dr. Oražem. Vsem govornikom je zbrano Sokolstvo in tisočera množica prirejale burne ovacije. Na to je pričela javna telovadba naraščajo in članstva pod vodstvom župnega načelnika br. Mirkota Ambrožiča, kateri je množica z velikim zanimanjem sledila in izvajevalce burno pozdravljala. Po javni telovadbi se je pričela zares prirčna prosta zabava, kakoršna je pač mogoča le med živahnimi tržakimi Slovenci. Čez prostran veselični prostor se je razgrnila ogromna masa ljudstva, katero se je cenilo do 15.000. Razna pevška društva so prepevala, godba je svirala poskočnice, ob paviljonih, na plesišču in zeleni trati je zavladalo pravo tržaško življenje in vrvenje. Obenem so se pa napolnili do zadnjega kotička tudi vsi javni lokali na Opčinah. Povsod si čul petje in veselo rajanje. Ali pri vsej tej ogromni masi se ni pripetila niti najmanjša nevarnost, kar so navzoči tuji: Nemci in Italijani, katerih je bilo na veseličnem prostoru in na Opčinah večje število — glasno odobraval. Altröhe — »barbari«! — Ta dan je svojcem in tujcem jasno dokazal kako Sokolstvo na tržaškem ozemlju ponosno in samozavestno koraka po začetni poti, katera vodi narod naš ob sinji aurji do samoosvojitve in boljših dni. Na

Leta 1851.

Iz Celja se u »Novice« tole piše. Novice nam donajajo iz mnogih krajev vesela oznanila, kako nadpolna šolska mladina v slovenskem jeziku lepo napreduje. Le iz slovenskega Štajerskega, osobito iz Celja, novega središča, nam še ni nihče kaj razglasil, kako se je letošnje leto izteklo. Ali se morebiti v Celju sramujejo o pouku slovenskega jezika poročati?

V glavni celjski šoli z deklislo vred je bilo 760 učencev in učenk, 141 v ponavljalni rokodelski šoli 191 v nedeljski slovenski šoli in 3. reci trije — v učiteljski pripravnici. V vseh šolah se uči tudi slovensko — čeravno je nekateri ure v tednu. V Mariboru, Ptuj, Radgoni, Slovenjem Gradcu in morebiti tudi v Ljubljani — je mnogo slabše.

Iz Ljubljane piše češki »Vidensky dennik«: Ze večkrat sem slišal, da je Ljubljana nemško mesto. Mislim sem, toda bode morebiti tako, kakor je Praga nemško mesto. Toda Ljublj je slovanska mesto. (Pripoveduje se dogo da je nekdo prišel po noči v Ljubljano in ni mogel dobiti niti prenočišča, ker ga ni nihče »nemško zastopil«. Drugi dan je oni gospod poslušal z okna, kako so Ljubljčanke lepo slovensko govorile, da so se jim rdeča lica tresla. Ako uradništvo in tako imenovano »Intelligenz« izuzemeš, je Ljubljana mesto skozi in skozi slovensko.

Tako leta 1851.

»Ali bedim, ali sanjam — ali bi se smejal ali jokati od veselja? Kaj je to kar v rokah držim, ter čitam i čitam? Slovenska perjoha je, Slovenski katalog, u katerem je napredovanje šolske mladosti popisano. Le mala je perjoha, le pol pole debela. Od kod je taj ova slovenska perjoha?

Iz Hrenovcah u Postojnskej dekantiji u Kranjskej Sloveniji. (Bilo je v šoli vseh skupaj 112 učencev in učenk. — Dobra šola — dobri ljudi.)

Iz vseh strani naše Slovenije prihajajo zalostni glasi in pritožbe, da so uradniki, ki dobro slovenski znajo, na Nemškem službe dobili. Nemci pa na Slovenskem... Dokazovati, kakšna nepostavna napaka je to, gotovo ni treba. — Vidimo, da se sedaj drugače govori. V vseh oznanilih, da je kaka služba na Slovenskem prazna, je tudi brati, da mora biti, ki hoče službo dobiti popolnoma slovenski znati. V Velikovu, Dolni Kapli, Beljaku, Terbižu, i. t. d. so v novejši dobi Slovence za uradnike ozostavili. Več kot 20 uradnikov v Celovcu so slovensko uč. tako je tudi drugod. (N. v. v. Beljaku) in danes?

V Gornjem Sv. je učiteljska služba razpisana. Občina bo plačevala 160 ramster. V poznanih očini stoji in napra novi učiteljski sto-

vensko znati. V Sred. Trušnjah pri Velikovu je dal gosp. Nagelj njivo za novo šolo in vrt. Šola je slovenska. Slovenci naj posnemajo ta zgled »slovenskih bratov«.

Umrl je koroški knezoškoč F. A. Gindl, ki je bil »iskren prijatelj Slavjanov; naj tudi sladko in mirno počiva u slavjanskej zemlji, na mertvišču v St. Rupertu pri Celovcu«. (Pod njim so se celovski bogoslovci učili češko — Gindl je bil moravski Čeh — »duhovščica je bila semenišče vlastencov in domorodcov.« — Bil je rojen Ilirec in je mnogo storil za slovensko stvar.) Kje so ti časi?

Ravno oznanijo časopisi, da je gosp. minister uka ukaz izdal, po katerem je češki jezik na vsih gimnazijah po Češkem in Moravskem za vse učence zapovedan predmet. — Ali ni tako potrebno, da vsi uradniki po naši Sloveniji slovensko znajo? Kdor pa hoče znati, naj se v šolah uči.

V Borovljah je bil koncem šolskega leta izpit. Okr. sodnik Steinberg je rekel, da se morejo otroci le v maternem jeziku prav učiti in razviti. — Rodoljubi slovenske čitalnice v Borovljah so zbrali mnogo denarja in so nakupili slovenskih knjig, ki so se kot darila med otroke razdajale. V cerkvi v Borovljah je bilo vse slovensko. Tudi škof je slovenske knjige med otroke delil. — Kako pa je danes?

Iz Spod. Štajerske prihaja poziv, za izdajanje slovenskih knjig. Uradniki v Brežicah so uradovali samo slovensko — ljudje pa so se pritožili, da se jim piše — hrvatsko. — Šolski izpiti kažejo, da slovenske šole lepe uspehe dosegajo.

Ko je bil škof v Cačah v Ziljski dolini, je vihrala z zvonika slovanska trobojnica.

V Trstu se na gimnaziji uči 4 ure na teden slovensko. Slovensko društvo ima vsak četrtrek seje. Kosovski je predsednik. V čitalnici je 30 častnikov v vseh jezikih. »Posebno pa naše veselice po Trstu slove.«

V Istri je čim dalje boljše. Na gimnaziji v Pazinu se uči slovensčina 2 uri na teden. Baronu Grimšcu je zelo ugajalo, ko so dijaki slovensko deklamirali.

V Celovcu na gimnaziji je 250 učencev, tretjina Slovencev. Višji gimnazijci izdajajo svoj list »Slavija«, nižjegimnazijci: »Deničico«. Knjižnica ima 249 knjig v vseh slov. jezikih.

Tako imenovane nemške šole po slovenskih mestih so bile dozdale, kar se slovensčine tiče, najbolj zapuščene — celo v središču Slovenije, v Ljubljani se ni nič zgodilo. Slavni gospod nadzornik ljudskih šol na Kranjskem, dr. Fr. Močnik, je učenikom oistro zaukazal, da morajo tudi slovensko v šolah učiti.

V Sv. Mohorju v Ziljski dolini se je sešlo 18 duhovnikov in 14 drugih gospodov, večji del uradnikov. Spočetka se je pri govorih slišalo: Vivat, hoch, živio — potem pa se je »živio« bolj in bolj glasno slišalo. Vsa veselica se je v slovensko izpremenila. Pelj in govorili so vsi po slovensko. Celo hrvatske in češke pesmi so peli.

Iz Celja. Dne 5. decembra je »znani slovenski rodoljub g. Jeretin, mestjan, posestnik bukvarne na celjskem igrališču prikazal poleg dveh nemških tudi eno slovensko igro. Dobitek je bil namenjen Slovincem na ptujskem polju, ki so bili poškodovani vsled povodanj, igralo se je »Dobro jutro«, (prevod iz češkega.) Igra je lepo uspela. Polo se je torej: Kje dom je moj? in Zvonikarjeva...

Dunaju je vprašal vlado vanskih jezikoslovcev v ali l. Zagrebu.

Dne 1. nov. je bila v Gradcu zopet slovenska »Beseda«. Narodno slovansko življenje v Gradcu je zelo razvito.

Pravosodno ministerstvo je razpisalo dne 14. nov. 1851. notarska mesta v Celovcu v Borovljah, Priborze, Kapli z izrecnim pristankom da dobi mesto le oni, ki zna tudi slovensko.

S tem se konča letnik 1851. Slov. Bčele, ki nam jasno kaže, kako je bilo pri nas pred dvema generacijama — pred 60 leti. Ako smo v središču mnogo napredovali, smo na periferiji mnogo izgubili. In poleg tega smo izgubili ono idealno navdušenje, ki je polnilo narodna srca v dobi našega začetka. Pogled v preteklost nam kaže lahko marsikaj za bodočnost. Kje bomo leta 1951?

Najnovejša telefonska in brzojavna poročila.

ODKRITJE LEGOVEGA SPOMENIKA.

Praga, 29. junija. Danes ob 9. uri dopoldne se je vršilo odkritje Legovega spomenika. Pri odkritju spomenika so govorili gg.: Radej, dr. Triller, dež. posl. Gangl in prof. dr. Flešič. Navzočih je bilo nad 500 slovenskih Sokolov. Odkritja se je udeležilo tudi praško dijaštvo.

JAVNA TELOVADBA.

Praga, 29. junija. Danes popoldne se je vršila javna telovadba slovanskega Sokolstva. Pri prostih vajah je nastopilo 12.860 Sokolov in 6000 Sokolic. Gledalcev je bilo nad 150.000. Uspeh najznamenitejši.

DELEGACIJSKO ZASEDANJE.

Dunaj, 29. junija. Po vladnem programu se sestanejo delegacije letos v jeseni in sicer po sedanjih določbah 23. septembra, delegacijsko zasedanje bo imelo v prvi vrsti odpomoči nadaljnemu eksperimentiranju s proračunskimi provizoriji, ter se izreče za celoleten proračun. Glavno oviro tvorijo glede rednega dela le delegati ogrske opozicije, ki bodo nastopili z vso silo da pred delegacijo spravijo na dnevni red razmere in nasilja v ogrskem državnem zboru. Zato pa polagajo merodajni krogi vso važnost na dejstvo, da se doseže na Ogrskem sporazum med vlado in večino, kateri sporazum bi potem zagotovil redno zasedanje delegacije in omogočil tudi nadaljnje delo v ogrskem državnem zboru.

BOSANSKA KRIZA.

Sarajevo, 29. junija. Posredovalno akcijo skupnega finančnega ministra Bilinskega je smatrali kot končano in popolnoma ponesrečeno. Glavna napaka Bilinskega je bila, da je pokazal takoj v začetku pogajanj, svojo popolno odvisnost od Dunaja in Budimpešte. Pod sedanjimi razmerami ni mogoče rešiti bosanske krize toliko časa, dokler se ne odpravijo določbe zakona iz leta 1880, ki zagotavlja dunajski in budimpeštanski vladi pravico neznosnih uplovov na opravke sedaj anektiranih dežel. Iste napake, ki jih je zagrešil Burian in ki so ga tudi pokopale, je sedaj zagrešil Bilinski; sedaj začasno ni drgega izhoda nego razpust sabora in razpis novih volitev. Vprašanje pa je, ako bi se temeljem teh odredb položaj v splošnem kaj izpremenil.

DEMONSTRACIJE POLJSKEGA DIJAŠTVA.

Krajev, 29. junija. Tekom teh dni dospe semkaj nadvojvoda Karl Franc Josip s svojo soprog, ki slavnostnem sprejemu so bila povabljeni tudi razna poljska akademična dru-

štva. Vsled popustljive politike krone in vlade napram rusinskim zahtevam je pa večina poljskih akademičnih društev odklonila vsako sodelovanje pri vsprejemnih slavnostih. Včeraj se je vršilo skupno posvetovanje poljskega dijaštva krakovske univerze, na katerem se je vzel naznanje ta sklep, ter se sklenilo, da se poljsko akademično dijaštvo sprejema sploh ne udeleži.

JUGOSLOVANSKA UMETNIŠKA RAZSTAVA.

Belgrad, 29. junija. Danes je posetil jugoslovansko umetniško razstavo desetstotič obiskovalec. Čisti dohodek znaša že nad sedemstotič dinarjev. Za kraljevski dvor so nakupljena sledeča dela: Mrkovička: Nevarni trenotki, Auer: Caganka, P. Vukanović: Cigani in dve radirunge Ton. slava Krizmana.

VKLOFTANI ZBORNI KOMANDANT.

Budimpešta, 29. junija. Novoimenovani komandant kašavskega zbora feldmaršallajtnant Borojevič je inšpiciral včeraj garnizije v Mun-kaču. Po končani vaji je govoril z vsemi oficirji garnizije, podal jim roko, leproti oberstlajtnantu Hirthlu se je samo obrnil in mu rekel, da mu ni treba priti na slavnosti obed. Oberstlajtnant se je molče obrnil. Ko so sedeli vsi oficirji pri obedu je natakral javil Borojeviču, da želi govoriti z njim neka dama. Borojevič je šel na hodnik, kjer je stala mlada gospodična in mu zasolila pošteno zausnico. Izkazalo se je, da je dama, ki je Borojeviča oklufotala hči oberstlajtnanta Hirthla, kot vzrok se navaja, da je je general Borojevič zameril Hirthlu, ker se je ta drugič vženil z drugo kuharico.

Odgovorni urednik Radivoj Korene.
Last in tisk »Učiteljske tiskarne«.

Mali oglasi.

Hiša z vrtom v Novem Vodmatu štev. 81 se takoj proda. Naslov pove »Prva anončna pisarna«.

Dva vajenca za mizarstvo obrt se takoj sprejme pri Ivanu Breclniku v Domžalah.

Hiša s trgovine

in gospodarskim poslopijem na dobrem kraju poleg Ljubljane, se odda v najem, eventualno se tudi proda.

Ponudbe pod »Ugodno« na »Prvo anončno pisarno« v Ljubljani.

Uživajte življenje!

A človek ne živi le od jedi in pijače, temveč potrebuje tudi duševne hrane; naročite si torej »Slovenski Ilustrovani Tednik«, ki je jako zanimiv, zabaven in poučen časopis s slikami, a stane le 3 K za četrtletja.

— 556 —

— Tudi se je pridružil, da naju obesijo, ako se le približava Hiši Saint-Pol!

— Povejte mi, kako so se godile stvari! je rezko vprašal vojvoda.

Tosant je vrget z glave kapuco in prikazala se je njegova glava, v obrazu vsa izsušena in rumena od obilnega postenja, ali sicer fina in izrazita; dolga bela brada je padala globoko doli na prsi; gledal je kakor zamaknjenec. Prekrižal se je in počasi izpregovoril:

— In nomine patris, et filii et...

— Gromska strela! se je razljudil vojvoda. Spravite svoje očenaše in brbljarije za boljšo priliko. Odgovorita, kar sem vaju vprašal in storita to na kratko... Kralj mora biti rešen, kajti veliko kraljestvo ga potrebuje!

— Komu pripovedujete to, visokost! je vzdihnil Tosant. Naš ubogi samostan je bil trikrat opljen od angleških paganov, kar bi se gotovo ne zgodilo, če bi bil dobri sire v stanu pregnati jih. — Ko je prišel k nam vaš odposlanec in hotel v pomoč našo znanje v zaklinjevanju, sva se odločila jaz in brat Lancelot, prevzeta svetega navdušenja pomagati ubogemu kralju, da pojdeva k njemu. Iz mnogo kterih ljudi sva že izgnala besnega demona in veliko žensk sva že ozdravila telesne po-plečnosti. Vzela sva torej seboj rešilno pijačo, ki naj bi jo kralj zaužil, pustila sva meze za naju vsedlane in napotila sva se peš. Tri dni sva hodila in prispela v Pariz, pred veliko trdnjavo Hišo Saint-Pol, kjer so naju, reči moram vzprejeli z vso častjo in uvaževanjem...

— 553 —

— Dajmo, pokličimo stražo, da nas spusti.

— In da te potegnejo na vešala!

— Zeblo bi nas med nebom in zemljo.

— Vseeno: na gorko pridemo vendar za par hipov.

Zopet so obmolknili.

Brusaille je dajal pogum vsem trem:

— Kdo ve, je šepetal, morebiti, kdo ve?

Da, morebiti!... Poslušajte me! Gremo v palačo. Pojdemo k vojvodu. Pa ne recita besedice, niti ne zavajkajta. Jaz opravič za vse tri, pustita me govoriti. In potem... morebiti! Nenadoma pa je pristavil:

— Obešeni ali rešeni, idimo!

Mostič je bil sicer spušen ali vrata so bila trdno zaprta. Brancailon je začel razbijati, da bi koga priklkal. Ali med tem sta se prikazali dve novi osebi na mostiču.

Bila sta dva meniha.

Prihajala sta urnih korakov, cela pokrsta s snegom, kakor dva božiča.

Postala sta na mostiču in začela klicati stražo.

Vrata so se odprla.

Meniha sta vstopila.

Brusaille, Bragaille, Brancailon so smuknili za njima in se ustavili nos na nos pred gardnim kapitanom.

Urli vojak je začudeno pozijal na razcapano in zamrzlo trojico, med tem ko se je ta lomila v poklonih in pozdravih, da so praske-tale zmurznjene cunjje. Končno pa je ka, an prebrazil začudenje, in naimršil je obrvi in strogo dejal:

Hiša Saint-Pol.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registr. zadruga z neom.

obrestuje hranilne vloge po **4¹/₂%** zavezo v Ljubljani brez vsakršnega odbitka.

Stanje hranilnih vlog: 20 milijonov. Popolnoma varno naložen denar. Rezervni zaklad: nad pol milijona.

Ivan Mohorič

krojač, Sv. Petra cesta št. 16

se priporoča slav. občinstvu za vsa v to stroko spadajoča dela. Solidna postrežba po najnižjih cenah in najnovejšem kroju. V zalogi vedno različno blago. Izdelovanje vseh vrst preoblečenih gumbov. 412

Štampilje

vseh vrst za urade, društva, trgovce itd.

Anton Černe

graver in izdelovatelj kavčukovih štampilj.

Ljubljana, Stari trg št. 20.

Ceniki franco.

Spomnajte se dijaškega društva „Domovina“!

Simon Praprotnik

stavbeni in pohištveni mizar

V Ljubljani, Jenkova ulica št. 7.

priporoča p. n. odjemalcem (posebno že onim v južnejših krajih) svojo veliko zalogo

omar za led

v poljubnih velikostih za pivovarne, restavracije, trgovine, delikatesne trgovine itd. 218

Cene najnižje. Postrežba točna. Ceniki zastoj in poštnine pristo.

„DAN“ se prodaja po vseh tobakarnah po 6 vin.

IV. RAVNIHAR, urar, trgovec z zlatino in srebrnino Ljubljana

Sv. Petra cesta šte. 44.

Ker sem z večjo švicarsko tovarno ur stopil v ožjo trgovsko zvezo, mi je mogoče postreči slav. občinstvu z najfinejšimi precizijskimi švicarskimi urami s svetovno znanimi znamkami n. pr.: Glashütte, Schaffhausen, Omega, Seland Intakt itd. po najnižjih cenah. — Za vsako pri meni kupljeno kakor tudi popravljeno uro jamčim. — Lastna delavnica za popravila in vsakovrstna v mojo stroko spadajoča nova dela. — Postrežba točna in cena.

JULIJA ŠTOR — Ljubljana —

Prešernova ulica šte. 5.

največja zaloga moških, damskih in otroških čevljev, čevljev za lawn-tenis in pristnih goisserskih gorskih čevljev.

Elegantna in jako skrbna izvršitev po vseh cenah.

Popolnoma nanovo prenovljena gostilna pri „Leonu“

Florijanska ulica šte. 6

se priporoča slav. občinstvu iz mesta in dežele. Točijo se najboljše, zajamčeno pristna dolenska, štajerska in istrska vina, kakor tudi vedno sveže dvojno marčno pivo iz sodčka. — Mrzla in gorka kuhinja vedno na razpolago.

Za obilen obisk se vljudo priporočata

Leon in Fani Pogačnik.

„Angleško skladišče oblek“
O. Bernatovič, Ljubljana, Mestni trg št. 5.

naznanja

okasijsko prodajo

poletnih oblek in slavnikov za gospode in dečke, ter poletne damske konfekcije z globoko reduciranimi cenami.

Najfinejši SPIRIT

iz žita oddaja na debelo od 60 litrov naprej po nizki tovarniški ceni veležganjarna 250

M. ROSNER Co.

v Ljubljani, poleg pivovarne „UNION“.

Del. glavica: K 8,000.000.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

Rez. fond nad K 800.000.

Stritarjeva ulica šte. 2, (lastna hiša)

Podružnice v Spljetu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici, Celju in agencija v Gradežu.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih

4¹/₂%

— Kako, ali niste mrtvi? In predrzni do volji, da se pridete predstaviti zopet!

— Seveda, je zini Bruscaille hrabro. Vi sokost so dejali, da smo živi trije!

— Da, ali poslani ste bili k vragu!

— K satanu! Pa živi trije smo in zopet tu kaj. Govorili bi radi z Visokostjo.

— Da, Ali ne gre mi to skupaj. Morali bi biti že med mrtvimi! Nič mi ni jasno.

Kapitan je nezaupno pogledal trojico in nehote potipal Bruscaille - a ali je res živ.

— Poidite, je končno ukazal, vojvoda pojasi stvar. Jaz si ne morem razložiti...

— Kakor jaz tudi ne, je zini Brancaillon.

Sledili so kapitanu, ki je mignil dvanajstoric vojakov. Vzeli so trojico v zaščito he lebard in krenili so proti vojvodovemu stanovanju.

— Začetek je slab, je pripomnil Bragaille

— Bah! Kaj za to, če nas obesijo. Vsaj n bom več želen! je menil Brancaillon.

— Kaj čenčaš, ga je ustavil Bruscaille. Ali že nisi dosti videl na monfokonskih vi slichah? Siroko so se zibali v vetru in molili vateli dolge jezike; bili so vendar žejni!

Brancaillon je obmolnil in urezal neznansko obupen obraz. Misel, da je obsojen na večno žejo, mu je bila skrajno neprijetna.

Pa ni bilo mogoče več drugače; nazaj niso mogli. V nekaj hipih so se že nahajali, vedno še obdani od straže v predsobi orožarnice, kamor je izgnil kapitan sam. Vrnili se je kmalu in je dejal:

— Počakati morate: Visokost se pogovarja z dvema svetima menihoma, ki je pogled

vanje in pogovor z njimi prijetnejši nego z vami nepridipravi.

Res je bilo tako. Ivan Nevstrašni se je menil z menihoma, ki smo jih pravkar videli vstopiti čez dvizni most v palačo. Imenovala sta se: eden Pierre Tosant, drugi Martin Lancelot. Bila sta tista dva, ki sta bila določena, da odpravita Karla Šestega z izganjanjem zaklinjanjem in s čudodelnimi zelišči.

Meniha sta mirno stala drug ob drugem, vojvoda pa je razburjen begal po dvorani semtertja.

— Najina služba je končana je izpregovoril Tosant. Bog me varuj, da bi izrekel slabo besedo o voljnosti kraljice. Nasprotno, ubogi sir je bil zelo voljan poslušati naše besedice.

— Vse je sprejel, je vzdihnil Lancelot, in tudi pil bi bil...

— Tudi pi bi bil! je krikoma ponovil vojvoda.

Meniha sta se obupano spogledala.

— Prijeli so nas, je nadaljeval po kratkem premoru Lancelot, prijeli, ne da bi si mogla najmanj razlagati in opravičiti nasilno dejanje proti odposlancema božjima in vojvodi Burgundskemu. Straže Njegovega Veličanstva so nas pograbile v trenutku, ko sva kanila po mnogih molitvi in strogem postu poskusiti zadnje zaklinjevanje. Ne brez bunk, ki se mi poznajo po celim telesu, so naju gnali iz Hiše Saint-Pol in za zbegom, za zahvalo, za ves najin trud, nama je zaklical kapitan, izvržek pekla: hodita k vragu.

„Dan“

„Dan“

„Dan“

„Dan“

„Dan“

„Dan“

„Dan“

je edini slovenski neodvisni politični dnevnik.

je najinformativnejši slovenski dnevnik.

je edini slovenski dnevnik, ki izhaja tudi ob nedeljah in praznikih.

je najodločnejši neodvisni jutranji list.

je najcenejši napredni dnevnik; posamezni izvodi po 6 vinajev, s pošto mesečno le K 170.

je razširjen v najširših ljudskih slojih, ker ga vsako rad čita in je zato jako uspešno oglaševanje v njem.

Učiteljska tiskarna

priporoča v nakup vsemu učitelstvu, vsem učiteljskim društvom in vsem okraj. učiteljskim knjižnicam

po vsebini in opremljenosti krasno Ganglovo knjigo:

Beli rojaki.

Elegantno vezana knjiga stane 3 K, — broširana 2 K 60 vin., s poštnino 26 vinarjev več.

Naroča se v Učiteljski tiskarni v Ljubljani.